

0-1b

*Birwa names and praises of cattle.*Ka seBirwa sa ga Tauvatswala.Maina a dikgomo tša Bobirwa le ditšhō tša tšona.

1. Mphora a kotswana phora basadi ka gore ke a hlotja a re go tswela ka ntle a gatise.
2. Lephai ba a Mohwasa moseamelo wa mma Mohwasana.
3. Ngwana mona meedi a emola (goduma) o sa tla a hwa meedi ya sala.
4. Hlagaeswele balala ba kgana (batsumi ba thaba) ba re tja go dja tja rena di tlile le lehoko.
5. Mmamokiti wa dipere ntsho sepalela mokoba kgobathi a bo malapile ngwana malapela lešidi.
6. Monhla wa Mma ka hlola ka thaba ea Tibane ge le re monhla lea hlohlovisa nka be le ke phuthi ea mokgoba le molobane.
7. Lethari la mmakashola morogo mathaka a e dya kolobe motseng.
8. Kodi a ga nkoditla kodi ke sia melato ke dya kgongwana tja batho ke a dya ka itlogela ba sala ba re ke eana matshwara a kgalebyane kgotho selala le yena.
9. Mmakgatla ntiere pholo e ntsho elwa le ye khunou ya lapa e ka dietja molala mogatja molobane a mma-tshukudu.
10. Poulo (Paul) a mabasa Poulo putla ka Tshwane ga a hlahlele a thunya fela o thunya ka lefafara la mesidi. Ba re erile mosegare a lapa x ga sala go konopa ra mokunopi ke yena (Mosoeu) Motshweu a ngwana Berne.
11. Mokgadi a Mmatemana nke o kile wa belega ngwana a senywa ke bolwetje.
12. Motekedi a bo moteke hlare sa mmela molapong ba dia ba re ke lekope, ba e ra lehlaka-molapo lerole molapong le bonwa ke ba letjana bakhutswane re a tlotlomela.
13. Kgopi e kgopile madiba boshla kgomo tja Ramahlo di ea go nwa ka?
14. Theodi le makgwahle le makgowana a rena
15. Nniberose ke dikoma x melete ke bo Toisepane Sehodi sa Nniberose mautla se reng se utla mampara a tshabe.

16. Lerita la mmamokgadi rita reeta selemo lehlabula re
sia phoka le megodi.
17. Tsoro morodi senye dumela re hlwele re baka nkwatshana re
baka kgaityadi ya masogana rena le makgwapa ga re sa ratana
se re gobane o a tloga wa senyetsa badula gae.
- 3 18. Shokobu o rile selaiwe a feta tsela ya borwa a leletje.
19. (Donker) Tsotwa a Malefetja ge ke lwa le mpara ke topa
tshilo patla ke tjea ke bona lekarapa.
20. Mmapoto a mabele seeta se ekanega se re tshemo ya ka ke o
kgole.
21. Mokone a nkdiane ba mpolsisa lerole ba mpona bonyenyane.
22. Senwa-bolopi se dutje thataneng se lebeletse matjati a
phirima.
23. Lapa legolo la bo Mmakadikwe le goroga baeng le sa gorogeng
baeng ke lapana.
24. Sekgwari sa nhlala ke nyaka sengwe ga se go fele go bana ba
dikgwari.
25. Setlakala sewa temong tshotshi sa maboya o rwele dingwe
di boya dikomota (hlokile) .
26. Tshela e kgaugile matekong o re R. Nyadi a tsoge a ntlaletja.
27. Moswana a monobeng moswana kgaola pheta banyana ba loko.
28. Menwana wa koto wa mosadi wa o tswara o etswa malapa o tswa
pudi ka putšane.
29. Matoro seletje naka ya mohlatswa o tla bolawa ke ba mahladisa.
- 4 30. Selemela ke phirimile kgoga masego ntlo ree.
31. Tshikintsha ga lehlakwa banyaneng ba botse.
32. Thomeledi a maoto a dikgonyana motho wa tlala ga lape go
sepela o lapa a ile go kgopela shola.
33. Mmaila wa ga Mothiba ile o lentše basadi dikekole pelo ga diwe.
34. Tloporo a hloma difoka makgahlo wa monyebodi le gananwa.
Tloporo phetja ka pata ka mphetjo di a raga.
35. Semauko sa ga modyela sa bo moruthi a tlaeka sa noka ga di
boye kgausi di boya Bokgalaka bja ga makhura a Molaba.
Bokgalaka re lata tshabo ga re rate go dula gona.
36. Sekgoma sa Mangwato a ditshipi ba re Sekgoma o moloi ke go
khumane o ntsheba le kwena o re dinkgahla di wela madibeng
diphula-phula meletjana ka gohle.

37. Setlaela sa ga mabereka tshipi mathaka a bereka tholegatse.
38. Seditse a etja o tona mosela o isa-isa mohatlana godimo yo sethunya ga se rate ke mogatja mpara o nyaka ga a didimetja moratha a sheba ka mpotaihlo morogo.
39. Makhuinana a ra tsedi phirimelwa o robale o tla khumana ba sa tja bana ba ga megane.
- 5 40. Sebariki maswana a bothitho. ngwana a tjie ga robale kgakala o nyaka mo golego bothitho a robala swana a booboro swana a bo sebariki a lekgowa.
41. Mmadibotse tedu tja masogana tedu di botse di mela bakgalabje.
42. Mmila wa motseisa kgope kgaetsadi ya masogana.
43. Tshaisa ka marakane ka makhwibi a letšatši.
44. Seramagane modula o nkong kgomo di djele mabele ga di gake kgane di djele ga bo mangkgane ga bo mphago ga re tsebe goba gabo motabo ga re tsebe.
45. Leopi la moredingwane la matlala ke a neka mohla wa phefo ke dja noni.
46. Dihlora tsa mashunkwane diala o a lepelela.
47. Kgodumo a lerole bopapa ba Ramokone.
48. Kotlolo a moramaga naka a makgoba tšhere naka e kwile mošimana.
49. Kgadimisha a topa ngwako a feta selo ga a ka a se bona.
50. Mmaseala sa dira senkotleng ka bjalwa ka gagešo bo a hlotlwa.
51. Kanyane a bo mašika motho ke tlou le mosone mosate gabo matheba wa ga raphela.
- 6 52. Moritlwa a mangana mmutla wa lesela phala mmutla ka letsholo ke eta pele mohla madira ke sala morago.
53. Manaka mabea bohlole tshoo la tau ya bokgola le a gata la ngangabetja batsumi ba ganetjana ba ngwe ba re ke la maloba ba ngwe ba re ke la naase (lehono).
54. Nkwata a mashiabele o sere o boloka motho wa tsee kota ya mollo o tla tlalwa ke pelo wa besa.
55. Kgoboko malosela motlabe a samboko sa dipholo.
56. Mphulo o matla mphulo ka go dja o tshwana le pere o tshwana le seesele sa makgowa.
57. Kgaiwa serope kgaiwa ke kgakantshane ke yona koma ya basadi.

58. Moretele a dinoka moretele ba mo hlabetse mokgoši ba tlile ba sena pasa masogana.
59. Ntai a lekoto ba ga Kgama ba mo robile letsogo a sala a bina bintsha molala.
60. Kgomo kgwana a mo shuhla kgomokwana ea dusha re tloga re dja mafsi.
61. Nkube wa lenaka malwatle tlisa letswa o tloga o re ba a dja bashimana ba moraka wa bona di a tlola di a raga bo nkube a lenaka.
- 7 62. Molepu a ra dilabana a kobe kgomo e lla molepu re ekwele ya re e lla ya korolosa kodu ya e tshatola mehlape e mentši.
63. Mosidi mohatlodi ngwana e shila ka tlapa la sekgowa ke yona kgomo e hlaga le ngwana Bokgalaka kgomo e gata mehlotle ya dikwena. Kgomo tsa lena maina ke bo mang nna ke diša Mosidi Mohatlodi.
64. Tsero Sebina ka mekgahla ntlong lehlabula sebina ka mengangale.
65. Thokwa sefadisa lebelo pitsi ya bo matlou thokwa nka engalela nka ekele gagešo Moletše a bona phuti pelebele di a letwa se se sa butsweng Moletse ke lehlodi.
66. Kgasha a bo Mokelekwa khumela mosese o kgwahle sa maabane se tsogile, se tsogile Sekurukuru.
67. Moledi a marumo moledi sella ntlong ntle ke šia baemedi ba nhlabedi ba mokgoši.
68. Kiba e kiba matlaleng kiba e tswa Matebeleng Moletse e tla e sepela.
69. Sekhwiri sa malla lefokeng nonyana ea mmakapitla melodi.
70. Sesi a bo Ramokone kapeela dikwata ba mo raka ba dja kudu ba feditše toromole morwa ntomo a dira.
- 8 71. Matšumu a motwaneng kgomo ya mosate ke tlou.
72. Koliki mona leebana mogatsa mekgoba a moloto.
73. Letlabo le wetje tjibeng le a loma le be la loma mokgalabje ditedu e beng motho mogolo o be o motšang.
74. Ke tswere motho wa go tswa dikomola ke yo a ntše a e dja basadi ba ga Lebogo.

75. Legwaragwa pholo e tshela ka go namela thaba pholo e kata le pholo tse dikgolo e kata le bo molala mokidikitla bo Ramphetso a leka.
76. Seope thata ya more o tla tsosa diletseng.
77. Kantoro mosetsana ke thaka ya Ramokone kantoro ga bulwe o bulwa ka ba tšhelete.
78. Kgerekgetshane ea mariša seatlana nka sa motho se mo paletše tshemong ea morokolo.
79. Kgabo o sentše naga, sentše motsiara nageng ya ba Moletše.
80. Lebone tuku e tshwsu moretele a mpedi.
81. Makompi a mogadi kgwadu o putlile tsela lokong sa kgodumo.
82. Nthapeleng ke sa dutše ka tloga sena go rapelwa.
83. Mmasholofela nna masimane ga Seselo a ka re a ile Borwa a gatwa ke kokopane le ge e se kokopane ntlo maleke e a dja.
84. Mmangolana ga tsebe go raloka o raloka meeding ya ba kškšlo.
- 9 85. Lethlabiwa serope kgomo e tshabilwe serope ke basadi.
86. Boloka (swana boloka) mekgahla re a tloga swana boloka ya mmamopegi.
87. Khukhuna matebeleng tladi e rwele mollo ka lengeta e re ke goletša bonake puleng.
88. Senoka sa bo makati kosa e re e tla ba yona e tloge ka ba-kgomana ba Senoka sa bo Makati.
89. Mmaroi sentontolo, setontolo ke a lla monaroi ga ba mo tsebe ka ba isha ka nokeng.
90. Mapotokise manaba makgowa ke basimane ba re epela melete.
91. Mphuludi wa a ka ka senya ka foletša malokoane makwapa matša a sepela.
92. Mokuti wa garase (grass) motho gare a sena pereko makgoweng a tlwe a kutisiwa garase a bile a kuta abore tsa makgowa.
93. Moolirafiri (Mooi river) lena ba le hlagang moolirafiri leakela ga le re meetse a kgewa ka dikgamelo anthe a kgewa ka diatla phološi kwa ga Mmametse a go fisa. Kgwatle a mahlare patla la ra makalla ka lepakete.
94. Toboki o tobakile Matebeleng o nyaka melato ya kgomo tše ditala goba gobane ba fadile Matsutša ba gana ka tsona thamaga tša metse.